

Araştırma Makalesi / Original Article

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Nedenleri

Causes of Domestic Violence Against Women

Sema Çifçi^{a*}, Yasemin Açık^b^a Doktor Öğretim Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Mardin, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3297-2931>^{**} İletişimden sorumlu yazar, E-mail: sema-2121@hotmail.com^b Profesör Doktor, Sağlık Geliştirme ve Sigara ile Mücadele Derneği, Elâzığ, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7567-6134>

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 30.07.2022

Received in revised form: 14.08.2022

Accepted: 15.08.2022

Keywords:

Domestic violence

Mardin

Causes of violence

Women

ABSTRACT

Introduction: Domestic violence against women is an important public health problem that is common in all societies and occurs as a reflection of gender inequality on relationships.

Objective: This study was conducted to determine the causes of domestic violence and the reactions to violence in women aged 15-49 in Mardin province.

Materials and Methods: Women between the ages of 15-49 living in Mardin city center and its districts constituted the population of the research, 1111 people were selected for the sample by being represented in proportion to their population. The responsiveness rate is 95.8%.

Results: The mean age of the women was 32.5±8.2, and among the reasons for the violence they were exposed to were 59.6%, "spontaneous anger of their spouse", financial problems with 57.1%, family problems with 46.6%, and jealousy with 39.6%. It was stated that 63.5% of the women responded to the violence they were exposed to as crying/not speaking/offending; 48.2% did not react at all, on the contrary, they were withdrawn; It was determined that 32.2% of them verbally responded to the violence they were exposed to. 57.3% of women do not want their children to be fatherless; 40.0% of them stated that they continue to be married because they have no income.

Conclusion: Momentary anger of the spouse, financial/family problems, jealousy are among the most important causes of violence against women. Despite this, women, their children are not left without a father, they have no income, etc. continues to endure violence for many reasons.

© 2022 Mardin Artuklu University. All rights reserved.

MAKALE BİLGİLERİ

Makale Geçmişi:

Geliş Tarihi: 30.07.2022

Revizyon Tarihi: 14.08.2022

Kabul Tarihi: 15.08.2022

Anahtar Kelimeler:

Aile içi şiddet

Mardin

Şiddet nedenleri

Kadın

ÖZET

Giriş: Kadına yönelik aile içi şiddet, tüm toplumlarda sık görülen ve cinsiyet eşitsizliğinin ilişkilere yansımaları şeklinde ortaya çıkan önemli bir halk sağlığı sorunudur.

Amaç: Bu çalışma, Mardin ilinde 15-49 yaş arası kadınlarda aile içi şiddet nedenlerini ve şiddete verilen tepkileri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Mardin il merkezi ve ilçelerinde yaşayan 15-49 yaş arası kadınlar araştırmanın evrenini oluşturmuş, nüfusu oranında temsile edilip örnekleme 1111 kişi seçilmiştir. Yanıtlanma oranı %95.8'dir.

Bulgular: Kadınların yaş ortalaması 32.5±8.2 olup maruz kaldıkları şiddet nedenleri arasında %59.6 ile "eşinin bir anlık öfkesi", %57.1 ile maddi sorunlar, %46.6 ile ailevi sorunlar, %39.6 ile kıskançlık gösterilmektedir. Kadınların %63.5'inin maruz kaldığı şiddete ağlama/konuşmama/darılma şeklinde tepki verdiği; %48.2'sinin hiç tepki vermediği, aksine içine kapandığı; %32.2'sinin ise maruz kaldığı şiddete sözle karşılık verdiği saptanmıştır. Kadınların %57.3'ü, çocuğunun babasız kalmasını istemediğinden; %40.0'ı ise hiçbir geliri olmadığı için evliliğini sürdürmeye devam ettiğini belirtmiştir.

Sonuç: Eşin bir anlık öfkesi, maddi/ailevi sorunlar, kıskançlık gibi durumlar kadına yönelik şiddetin en önemli nedenleri arasındadır. Buna rağmen kadınlar, çocuklarının babasız kalmaması, hiçbir gelirlerinin olmaması vb. nedenlerden dolayı şiddete katlanmaya devam etmektedir.

© 2022 Mardin Artuklu Üniversitesi. Tüm hakları saklıdır.

1. Giriş

Şiddet, kavramsal olarak çok geniş bir içeriğe sahiptir. Bu nedenle farklı kişi ve kurumlar tarafından çeşitli tanımları yapılmıştır. En kapsamlı tanımı ise Birleşmiş Milletler yapmıştır. Birleşmiş

Milletler kadına yönelik şiddeti "Kamusal veya özel alanda kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik zarar veren/verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem,

tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma” olarak tanımlanmaktadır (1).

Avrupa Konseyi tarafından onaylanan İstanbul Sözleşmesi’nde, aile içi şiddet “Aile içerisinde, evde veya dışarıda mağdur ile failer (eş veya eski eş, duygusal ilişkideki çiftler vs.) arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet eylemi” biçiminde ifade edilmiştir (2).

Aile içinde kadına yönelik eş şiddeti fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddet ile istismarı içermektedir. Bu şiddet türleri kadın sağlığını olumsuz etkilemektedir ve kadınlarda uzun süreli fiziksel, mental ve duygusal sağlık sorunlarına neden olmaktadır (3).

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet dünya genelinde en sık görülen insan hakları ihlallerinden biri olarak varlığını devam ettirmektedir. Kadına yönelik şiddetin yaygınlığını belirlemeye yönelik yapılan araştırmalardan elde edilen veriler bu gerçeği doğrulamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’nün 2013 yılı raporu da kadına yönelik şiddetin küresel ölçekteki boyutlarını ortaya koymuştur. Bu verilere göre, dünya genelinde kadınların %35’i eşi veya birlikte yaşadığı kişinin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmıştır. Bu şiddet bazen kadının partneri olmayan kişi veya kişiler tarafından da gerçekleştirilebilmektedir. Farklı ülkelerde yapılan çeşitli çalışmalarda, kadınların en az %70’inin hayatı boyunca, en az bir kez olmak üzere, birlikte yaşadığı kişi/kişilerden fiziksel ve/veya cinsel şiddet gördüklerini ortaya koymuştur. Eşi veya birlikte yaşadığı kişi tarafından işlenen kadın cinayetlerinin oranı dünya genelindeki toplam kadın cinayetlerinin %38’ini oluşturmaktadır. Eşi veya birlikte yaşadığı kişilerin fiziksel ya da cinsel şiddetine maruz kalan kadınlar çeşitli sağlık problemleri ile karşılaşmaktadır (4).

Birleşmiş Milletlerin yayınlamış olduğu 2012 tarihli “Kadının Güçlendirilmesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” raporuna göre; Danimarka’da yaşayan kadınların %22.0’ı, Almanya’dakilerin %25’i, Norveç’tekilerin %13.9’u, yaşamlarının herhangi bir döneminde eşi veya birlikte yaşadığı kişi veya kişilerden birinin uyguladığı fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmıştır (5). Türkiye’de yaşayan evli kadınların %12’si yaşamının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir. Cinsel şiddetin görülme sıklığında bölgelere göre farklılıklar gözlemlenmektedir. Bölge olarak Kuzeydoğu Anadolu bölgesi %16 ile en yüksek cinsel şiddet oranına sahip olan bölgedir (6).

Kadına yönelik şiddetin karmaşık ve çok yönlü sebepleri vardır. Ülkeler arasında kadına yönelik şiddetin kaynakları, küçük farklılıklar olsa bile temelde aynı düzlem üzerinde bulunmaktadır. Dolayısıyla şiddetin sonuçları da benzer olmaktadır (7).

Capaldi ve arkadaşları 2012 yılında, konu ile ilgili olarak son 10 yıl içerisinde yapılmış 228 araştırmayı inceleyerek şiddete neden olan risk faktörlerini ortaya koymuşlardır. Buna göre risk faktörlerini partnerlerin ortamsal özellikleri (okul, aile, yaşadığı çevre ve demografik özellikler), psikolojik özellikleri (partnerlerin aile, akran, bilişsel ve psikolojik gibi davranışsal özellikler) ve etkileşim örüntüleri (ilişki, statü, uyumsuzluk, ilişki memnuniyeti, duygusallık) olmak üzere üç ana kategoride gruplandırmışlardır. Yukarıda anılan faktörlerin her biri tek başına şiddete neden olabileceği gibi bazı faktörlerin birbirleri ile etkileşimleri de şiddeti artırmaktadır. Örneğin yoksulluk ve eğitimsizlik her biri bağımsız olarak şiddete neden olabileceği gibi her iki etkenin bir araya gelmesi şiddeti daha da artırmaktadır (8).

Kadınlar aile içinde şiddete maruz kalmalarına rağmen şiddet ortamında yaşamaya devam etmektedir. Elbette bunun birçok nedeni vardır. Çocuklarını kaybetme korkusu, utanma, toplumun boşanmış kadınlara karşı olumsuz yaklaşımları, tek başına kalamama, çocuklarına bakamama ve sokakta kalma endişesi, kadının ailesinin çocukları kabul etmemesi, gidecek yerinin olmaması, ekonomik güçlükler veya eşin ekonomik desteğine muhtaç olma, eşin bir gün değişeceği ve kendisine daha iyi davranacağı düşüncesi, eşe olan duygusal bağ, evliliğini sürdürme isteği ve öğrenilmiş çaresizlik bu nedenlerden birkaçıdır (9). Şiddeti anlamının yolu, onun nedenlerini bilmekten geçer. Bu çalışma, Mardin ilinde kadına yönelik aile içi şiddetin nedenleri, sıklığı, kadınların yaşadıkları şiddete rağmen şiddet ortamında yaşamaya devam etmesinin nedenlerini ve şiddetten nasıl etkilendiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

2. Gereç ve Yöntem

Kesitsel tipteki bu araştırmanın evrenini Mardin il merkezi ve ilçelerinde yaşayan 15-49 yaş grubu kadınlar oluşturmuştur. Mardin il merkezi ve ilçelerinde yaşayan 15-49 yaş arası kadın nüfusu 2010 yılı verilerine göre toplam 164,140’tır. Örnekleme alınacak kişi sayısı $n = Nt^2pq / d^2(N-1) + t^2pq$ (p: İncelenen olayın görülme sıklığı (olasılığı) (%30=0.30) formülü kullanılarak ile 1111 kişi olarak bulunmuştur.

Örnekleme yöntemi olarak, tabakalı rastgele örnekleme yöntemi kullanılmış ve orantılı seçim yapılmıştır. Örnekleme alınacak olan kişiler il merkezi ve ilçe nüfusları göz önüne alınarak nüfusu oranında örnekleme temsil edilmiştir. Tekrarlayan ziyaretlerle bu kişilerin 1 064’üne ulaşılmıştır. Yanıtlanma oranı %95.8 olmuştur. Araştırmaya katılma koşullarını sağlayan kadınlara literatür kaynaklı iki bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. Anketin ilk bölümünde kadınlara ait bazı sosyodemografik bilgiler ve ailenin sosyal yapısı, diğer bölümünde ise kadınların maruz kaldıkları şiddet türleri, şiddet

nedenleri, şiddete verilen tepkilerle ilgili sorular yer almaktadır. Çalışma öncesinde çalışmaya katılacak kadınlara, anket hakkında bilgilendirmeler yapıldıktan sonra sözlü onamları alınmıştır. Anketler, araştırma kapsamına alınan kişilerle, yüz yüze görüşme yöntemi ile araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Sorular her bir kişiye tek tek, yüksek ve anlaşılır bir ses tonuyla okunmuş, verilen yanıtlar kaydedilmiştir.

Çalışmaya başlamadan önce gerekli resmi onaylar Fırat Üniversitesi tıp fakültesi etik değerlendirme komisyonu ve Mardin Valiliğinden alınmıştır. Araştırmanın saha çalışması Ekim 2010 ile Ocak 2011 tarihleri arasında, dört aylık bir süreçte tamamlanmıştır. Saha çalışması sonucunda elde edilen verilerin analizi ve hata kontrolleri SPSS istatistiksel paket programı kullanılarak yapılmıştır. İstatistiksel analiz yöntemi olarak frekans analizi yapılmış olup sayı ve yüzde olarak kullanılmıştır. Ortalamalar standart sapma ile birlikte verilmiştir.

3. Bulgular

Çalışmaya dahil edilen kadınların (n=1064) yaş ortalaması 32.5±8.2 (min:17, max:49)'dir. Kadınların sosyal güvence, eğitim durumu, yaş gibi bazı demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Bazı Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Özellikler	Sayı	%
Yaş Grupları (n=1064)		
15-19 yaş	39	3.7
20-24 yaş	155	14.6
25-29 yaş	237	22.3
30-34 yaş	181	17.0
35-39 yaş	207	19.5
40-44 yaş	132	12.4
45-49 yaş	113	10.5
Eğitim Durumu (n=1064)		
Okur-yazar değil	313	29.4
Okur-yazar	81	7.6
İlkokul/Ortaokul	406	38.2
Lise	142	13.3
Yüksekokul/Üniversite	122	11.5
Çalışma Durumu (n=1064)		
Çalışıyor	199	18.7
Çalışmıyor	865	81.3
Sosyal Güvence Durumu (n=1064)		
Var	971	91.3
Yok	93	8.7
Aile Tipi (n=1064)		
Çekirdek aile	787	74.0
Geniş Aile	277	26.0
Sosyoekonomik Düzey (n=1050)*		
Alt (düşük-kötü)	650	61.9
Orta	246	23.4
Üst (yüksek)	154	14.7

*Cevap vermek istemeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %22.3'ü 25-29 yaş grubunda olup, %38.2'si ilkököl/ortaokul mezunudur. Kadınların %61.3'ü yaşamının herhangi bir döneminde birlikte olduğu erkeğin şiddetine maruz kaldığını ifade etmiştir.

Çalışmaya dahil edilen kadınların şiddete maruz kalma nedenleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Herhangi bir şiddet türüne maruz kalma sıklığı ve şiddete maruz kalma nedenlerine göre dağılımları

Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Sıklığı	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
	652	61.3	412	38.7	1064	100
Şiddet Nedenleri*						
Eşinin Bir Anlık Öfkesi (n=502)	299	59.6	203	40.4	502	100
Maddi Sorunlar (n=501)	286	57.1	215	42.9	501	100
Ailevi Sorunlar (n=502)	234	46.6	268	53.4	502	100
Eşinin Kıskanç Olması (n=503)	199	39.6	304	60.4	503	100
Eşin Eve Geç Gelmesini Sorgulama (n=502)	92	18.3	410	81.7	502	100
Eşinin Ruhsal Sorununun Olması (n=500)	84	16.8	416	83.2	500	100
Kendi Davranışları (Yemeği Yakma, İzin Almadan Dışarı Çıkma) (n=502)	73	14.5	429	85.5	502	100
Eşine Göre Ev İşlerini Yapamama (n=502)	70	13.9	432	86.1	502	100
Eşinin Kötü Alışkanlıkları (n=503)	64	12.7	439	87.3	503	100
Ailenin Zorla Evlendirmesi (n=500)	49	9.8	541	90.2	500	100

*Yanıt vermek istemeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Satır yüzdesi alınmıştır.

Çalışmaya katılan kadınların maruz kaldıkları şiddet nedenleri arasında öncelikle %59.6 ile "eşinin bir anlık öfkesi" gelmektedir. Bunu %57.1 ile maddi sorunlar, %46.6 ile ailevi sorunlar, %39.6 ile kıskançlık takip etmektedir. Eşine göre ev işlerini yapamama (%13.9), kötü alışkanlıklar (%12.7) ve zorla evlendirme (%9.8) ise son sıralarda yer almaktadır.

Şiddete maruz kalan kadınların şiddete verdikleri tepkiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Şiddete maruz kalan kadınların maruz kaldıkları şiddete verdikleri tepkilere göre dağılımları

Şiddete Verilen Tepki *	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Ağlama, Darılma, Konuşmama (n=501)	318	63.5	183	36.5	501	100
Hiç Tepki Vermeme, İçine Kapanma (n=500)	241	48.2	259	51.8	500	100
Sözle Karşılık Verme (n=500)	161	32.2	339	67.8	500	100
Polise Telefon Etme (n=499)	15	3.0	484	97.0	499	100

*Yanıt vermek istemeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Satır yüzdesi alınmıştır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların maruz kaldıkları şiddete verdikleri tepkiler arasında öncelikle % 63.5 ile ağlama, konuşmama ve/veya darılma gelmektedir. Öte yandan kadınların %48.2' sinin hiç tepki vermediği aksine içine kapandığı tespit edilmiştir. Kadınların %32.2' si ise maruz kaldığı şiddete sözle karşılık verdiğini sadece %3.0'ı ise polise telefon etme yolunu seçtiğini bildirmiştir.

Kadınların maruz kaldıkları şiddete rağmen evliliği devam ettirme nedenleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Kadınların yaşadıkları şiddete rağmen evliliklerini sürdürme nedenlerine göre dağılımları

Evliliği Sürdürme Nedenleri*	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Çocuğum Babasız Kalmasın Diye (n=494)	283	57.3	211	42.7	494	100
Hiçbir Gelirim Olmadığı İçin (n=492)	197	40.0	295	60.0	492	100
Her Şeye Rağmen Eşimi Sevdiğim İçin (n=496)	180	36.3	316	36.7	496	100
Bir Gün Düzeleceğini Düşündüğüm İçin (n=495)	164	33.1	331	66.9	495	100
Ben Dayağı Hak Ettiğim İçin (n=475)	18	3.7	475	96.3	493	100

*Yanıt vermek istemeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Satır yüzdesi alınmıştır.

Araştırmaya dahil edilen kadınların maruz kaldıkları şiddete rağmen evliliklerini sürdürme nedenleri değerlendirildiğinde, %57.3 ile “çocuğunun babasız kalmasını istememe” düşüncesi öncelikli gelirken, kadınların %40.0'ı hiçbir geliri olmadığı için evliliğini sürdürmeye devam etmektedir. Kadınların %36.3'ü ise maruz kaldığı şiddete rağmen eşini sevdiği için evliliğini sürdürmektedir. Kadınların %33.1'i yaşadıkları şiddete rağmen eşinin bir gün düzeleceğine inanmakta, %3.7'si ise yaptıkları davranışlarından dolayı kendisinin dayağı hak ettiğini düşünmektedir.

Kadınların maruz kaldıkları şiddetten sonra neler hissettikleri veya nasıl etkilendiklerine dair yanıtlar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Şiddete maruz kalan kadınların “size yönelik herhangi bir şiddet olayından sonra neler hissettiniz ya da nasıl etkilendiniz” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımları

Herhangi Bir Şiddet Olayından Sonra Kadınların Etkilenme Durumları*	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Etkilendim, ancak çocuklarım için evliliğimi sürdürmek zorundayım (n=301)	194	39.2	301	60.8
Bu tür şiddet olayları her evde olabilir, önemli değil (n=308)	187	37.8	308	62.2
Bu olaylar karşısında ne yapacağımı bilememenin kararsızlığı var (n=414)	81	16.4	414	83.6
Olayları hukuki olarak çözmeye yoluna başvurdum / başvuracağım (n=480)	15	3.0	480	97.0
Çok etkilendim, eşimden ayrılmayı düşünüyorum (n=488)	7	1.4	488	98.6
Evliliğimi psikolojik tedavi desteğiyle sürdürüyorum	4	0.8	491	99.2
Boşandım (n=493)	2	0.4	493	99.6
Bir gün düzeleceğini düşünüyorum (n=493)	2	0.4	493	99.6
Eşim öldü rahatladım (n=494)	1	0.2	494	99.8
Etkilendim, boşanmayı düşünüyorum (n=494)	1	0.2	494	99.8
Abartılacak kadar şiddet yok (n=494)	1	0.2	494	99.8
Toplam	495	100.0		

*Yanıt vermek istemeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Satır yüzdesi alınmıştır.

Kadınların %39.2'si kendisine yönelik şiddetin her türlüşünden olumsuz etkilendiğini fakat çocukları için bu evliliği sürdürmek zorunda kaldığını ifade etmiştir. Şiddete maruz kalan kadınlardan %37.8'i şiddetin her evde yaşanan olağan bir durum olduğunu, önemli bir şey olmadığını belirtmiştir.

4. Tartışma

Çalışmaya katılan kadınların %59.6'sı ‘eşinin bir anlık öfkesi’ nedeniyle şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Kadınların %57.1'i ‘maddi sorunlar’ı şiddetin nedeni olarak ifade etmiştir. %46.6'sında ‘ailevi sorunlar’, %39.6'sında ise ‘kıskançlık’ maruz kalınan şiddetin öncelikli nedenleri olarak gösterilirken, eşine göre ‘ev işlerini yapamama’ (%13.9); ‘kötü alışkanlıklar’ (%12.7) ve ‘zorla evlendirme’ (%9.8) son sıralarda yer almaktadır (Tablo 2). Denizli’de yapılan bir çalışmada kadınların %32.2'si şiddete maruz kalma nedeni olarak ailenin ekonomik durumunu, %9.8'i ise kıskançlık olarak ifade etmiştir (10). İç Anadolu Bölgesi’nde yapılan bir çalışmada %33.2 ile kıskançlık şiddetin birincil nedeni olarak

gösterilirken bunu sırası ile %22.5 ile eşinin bir anlık öfkesi, %13.7 ile maddi sorunlar, %6.0 ile eşine göre ev işlerini iyi yapamama ve %3.4 ile kötü alışkanlıklar takip etmektedir (11). Yapılan çeşitli çalışmalarda şiddetin nedenleri farklılık gösterse de ailenin içinde bulunduğu ekonomik yetersizliklere bağlı nedenler ilk üç sırayı almaktadır (7, 6, 12-16). Giray'ın araştırmasında şiddetin en sık görülen nedenleri olarak %84.6 ile "eşin bir anlık öfkesi", %23.1 ile "kadının davranışları" ve %23.1 ile ekonomik nedenler sıralanmıştır (17). Kıskançlık, eşe itaatsizlik ve ekonomik nedenlerin şiddetin başlıca nedenleri arasında yer almaktadır.

Dünya genelinde yapılan benzer araştırmalar, şiddetin birçok sebebi olmakla beraber başlıca nedenlerin "ekonomik durum", "kıskançlık" ve "eşe karşı çıkmama" olduğunu göstermektedir. Toplum etkileyen sosyal ve kültürel faktörler kadınların şiddete maruz kalmaları üzerinde etkin rol oynamakla beraber şiddetin temel nedeninin kadın ve erkek arasındaki eşitsizlikten ve iletişim eksikliğinden kaynaklandığı bilinmektedir.

Araştırmaya dahil edilen kadınların maruz kaldıkları şiddet karşısında farklı tepkiler verdikleri gözlemlenmiştir. Kadınların %63.5'i şiddete maruz kaldığında ağlama, darılma, konuşmama gibi bir tepkiler vermiştir. İkinci sırada %48.2 ile "içine kapanma ve/veya hiç tepki vermeme" durumu gelmektedir. Kadınların sadece %32.2'si şiddete maruz kaldığında sözle karşılık vermiştir. Polise telefon etme yolunu tercih eden kadınların oranı ise sadece %3.0'dır (Tablo 3). Altınay ve Arat (2007) tarafından yürütülen Türkiye ölçekli araştırmada, kadınların ortalama %23.6'sı şiddete maruz kaldığında karşı çıkmamayı ve/veya herhangi bir tepki vermeyi tercih ederken Doğu'ya geldiğinde şiddete karşı çıkmama veya tepki vermeme oranı %46.1'e kadar yükselmiştir. Aynı çalışmada kadınların %4.5'i şiddete maruz kaldığında polise başvurmayı tercih ederken Doğu'da bu oran %3.2'ye kadar düşmüştür (18). Farklı bir bölgede yapılan benzer içerikli bir çalışmada, araştırmaya dahil edilen kadınların %20.5'i şiddete maruz kaldığında "ağlama/darılma/konuşmama" biçiminde şekilde tepki vermiş, %10.9'u ise şiddete maruz kaldığında sözlü olarak karşılık vermeyi tercih etmiştir (11). Benzer bir araştırmada da kadınların %54.3'ü şiddete maruz kaldığında ağlama ve/veya susma biçiminde tepki vermiştir (19). Mete ve arkadaşlarının (2018) yaptığı bir çalışmada, şiddete maruz kalan kadınların %80.4 gibi büyük bir kısmı, şiddete maruziyet esnasında herhangi bir yardım talebinde bulunmadığını ifade etmiştir (20). Çalışmamızda elde edilen bulgular incelendiğinde, kadınların şiddet karşısında yardım isteme, ortamı terk etme gibi çözüme yönelik tepkileri ortaya koymak yerine daha çok ağlama, sözlü karşılık verme veya sessiz kalma gibi pasif tepkiler verdiklerini göstermektedir. Bu verilerden hareketle,

şiddetin daha çok erkekler (eş, kayınbaba, kardeş, ağabey vs. olarak) tarafından başvuru bir yöntem olduğu, kadınların şiddeti genel olarak kanıksadığı, "zamanla geçer" anlayışının yaygın olduğu veya "aile içinde kalması gereken bir sorun" olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu tutumun ortaya çıkmasında, toplumlarının geleneksel kültürünün ve ataerkil aile yapısının etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmaya dahil olan kadınların maruz kaldıkları şiddete rağmen evli kalmaya devam etme gerekçeleri incelendiğinde, %57.3 ile "çocuğunun babasız kalmasını istememe" fikri ilk sırada yer alırken bunu %40.0 ile hiçbir gelirin olmaması takip etmektedir. Kadınların %36.3 şiddete uğramasına rağmen "eşini sevdiği için" evliliğini sürdürmektedir. Kadınların %33.1'i maruz kaldıkları şiddete rağmen "eşinin bir gün düzeleceğine" inanmaktadır. Kadınların %3.7'si şiddeti olağan bir durum olarak kabullenmenin bir işareti olarak kendisinin dayacağı hak ettiğini düşünmektedir (Tablo 4). Elazığ'da yapılan araştırmada, kadınların %15.2'si herhangi bir geliri olmadığı, %13.8'i ise çocuğunun babasız kalmasından endişe ettiği için şiddete katlanmaya devam etmiştir (21). Başka bir çalışmaya göre, Türkiye genelindeki kadınların %23.6'sı, Doğu bölgelerinde yaşayanların ise %46.1'i çocukları için eşlerinin şiddetine katlandıklarını ifade etmişlerdir (18). İç Anadolu'da yapılan bir çalışmada, kadınların %15.8'i eşine olan sevgisinden dolayı, %12.7'si çocuğunun babasız kalma endişesinden dolayı, %11.4'ü ise eşinin bir gün düzeleceğine olan inancından dolayı şiddete katlanmaya devam ettiğini belirtmiştir (11). Benzer bir çalışmada, araştırmaya katılan kadınların %46.6'sı maruz kaldıkları eş şiddetine rağmen 'eşlerini sevdiği için' evliliklerini sürdürdüğünü ifade etmiştir (22). Benzer bir çalışmada, aile içi şiddeti normal bir durum olarak karşılayan kadınların oranı %30.6 iken kadınların %23.2'si şiddete uğramasına rağmen, eşini sevdiğini ifade etmiştir. Aynı çalışma kadınların %15.2'si ekonomik durumu el vermediği için, %13.8'i ise çocuğunun babasız büyümesini istememesini boşanmama gerekçesi olarak ifade etmiştir (23). Başka bir çalışmada boşanmama nedeni olarak ekonomik özgürlükten yoksunluk, toplum baskısı, eşinin ailesinden korkma gibi nedenler belirtilmiştir (16). Türkiye genelini kapsayan bir araştırmada kadınların %70'i gördükleri şiddete rağmen evlerini hiç terk etmediklerini, %30'u ise bir geceliğine bile olsa evlerini terk ettiklerini belirtmiştir (24). Yapılan çalışmaların tümünde görülen ortak nokta, şiddete katlanmanın birinci nedeni olarak çocuklara duyulan bağlılık, ikinci nedeni olarak ekonomik yetersizlikler gelmektedir. Kadının şiddet ortamında kalmaya devam etmesine neden olan başka faktörler de bulunmaktadır. Şiddetin toplumun bazı kesimleri tarafından meşru olarak görülmesi, kadının şiddetin

sonlanacağına olan inancı, evliliğe ilişkin algısı, eşinin değişeceğine olan inanç, kadının şiddete ilişkin algısı, eşinden korkması, ailesinden destek alamaması ve gidecek bir yerinin olmaması bunlardan birkaçıdır (25).

Kadınların şiddete katılma sebepleri irdelendiğinde eşe duyulan sevginin öne çıktığı gözlemlenmektedir. Öte yandan kadınların, boşanmaları durumunda hayatlarının geri kalanını nasıl idame ettirecekleri ve toplumun boşanmış kadına karşı takınacağı tutumlar konusunda çeşitli endişeleri taşıdığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Kadınların maruz kaldıkları şiddete rağmen evliliği sürdürmelerinde öne çıkan diğer bir etmen de çocuklardır. Nitekim çalışmaya katılan kadınların %39.2'si şiddetten etkilenmelerine rağmen, çocuklarını düşündükleri için, evliliğini devam ettirmek zorunda olduğunu belirtmiştir. Çalışmada ortaya çıkan diğer bir husus da kadınların %37.8'inin şiddeti olağan bir durum olarak kabullenmiş olmasıdır (Tablo 5). Yapılan bir çalışmada, kadınların %30.6'sı şiddeti "olağan bir durum olarak kabullenmiş, %13.8'i "çocukları babasız büyümesin" diye eş şiddetine katlanmaya devam ettiğini beyan etmiştir (21). Benzer çalışmalar incelendiğinde, kadınların yaşadıkları şiddete rağmen susmayı tercih ettikleri veya hiçbir tepki göstermedikleri ortaya çıkmıştır (26-32). Kadınların içinde büyüdükleri sosyokültürel aile yapısı ve çocukluktan itibaren şiddet ortamında büyümeleri şiddetin kısmen de olsa olağan bir durum olarak kanıksanmasına yol açmış olabilir. Kısacası şiddet, kadınların önemli bir kesimi tarafından olağan yaşamın bir parçası olarak görülmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Kadınların aile içi şiddete maruz kalma sebepleri arasında, ekonomik sorunlar, ailevi problemler, eşin kıskanç olması ve bir anlık öfkesi öne çıkarken kadınlar maruz kaldıkları şiddet karşısında genellikle sesiz kalma veya ağlama biçiminde tepki vermektedir. Çok az bir kısmı ise polise ve resmi makamlara başvurma yoluna gitmektedir. Kadınlar eşlerini sevdikleri, hiçbir gelirleri olmadığı veya çocuklarının babasız kalmasını istemedikleri için şiddete katlanmaya devam etmektedir.

Toplumsal yapının kadının lehine dönüştürülmesine yönelik projeler, kadınların ekonomik bağımsızlığını pekiştirecek girişimlerin artırılması, kadınların karar alma mekanizmalarına dâhil edilmesi, ailelerin eğitilmeleri, şiddeti önlemeye yönelik caydırıcı yasal düzenlemelerin yapılması elzemdir. Şiddete maruz kalma riski olan kadınların güvenliklerinin sağlanması, erkeklerin şiddetin zararları konusunda eğitilmesi, yerel, ulusal medya ve sosyal mecralarda şiddetin olumsuz sonuçlarına sıkça yer verilerek toplumun bilinçlendirilmesi önemlidir.

Çıkar Çatışması: Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Bu makalede herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Değerlendirme Komisyonundan etik kurul izni alınmıştır.

Yazarlık Katkısı:

ŞÇ: Araştırmanın tasarımı, makalenin yazımı, literatür taraması, veri toplama, veri analizi.

YA: Veri analizi makalenin yazımı ve son kontroller.

6. Kaynaklar

1. Violence Against Women. Erişim linki: <https://www.who.int/news-room/factsheets/detail/violence-against-women> Erişim tarihi: 20.04.2020.
2. Tunçer P. Violence against women in Turkey and the desponsibility of public administration. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*. 2017;8(28):572-608.
3. United Nations Department of Public Information, Violence Against Women, 2015. Erişim linki: www.un.org/en/events/endviolenceday Erişim tarihi: 22. 04. 2020.
4. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele: Ulusal Eylem Planı (2016-2020). Ankara: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayıncılık; 2016.
5. Çakır EH, Gürel I, Otaran N. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Sonuçları Alınacak Önlemler: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Eğitim Seti, ECORYS Danışmanlık ve Mühendislik Ltd. ti. liderliğindeki Konsorsiyum, Haz.: Zelal Ayman ve Nevin Şenol, 2012, s.1-87. Erişim linki: https://app1.jandarma.tsk.tr/KYSOP/uzaktan_egitim/Documents/2%20KYAIS.pdf Erişim tarihi: 21.04.2020.
6. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Raporu. Ankara; 2014.
7. Altıparmak İB. Kadına yönelik aile içi şiddetin boyutları: Ankara örneği. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2019;17(1):55-76.
8. Gültekin M, Şahin M. Türkiye'de ve Dünyada Kadına Şiddet. İstanbul: SEKAM Yayınları; 2015:71-75.
9. Öskan B. Aile içi şiddet nedeni ile kadın sığınma evine başvuran kadınlarda cinsel fonksiyonun değerlendirilmesi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.
10. Kocacı F, Çağlayandereli M. Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 2009;6(2):24-43.
11. Dindaş H., Kadına yönelik eş şiddetinin sosyoekonomik durum ve yaşam kalitesi ilişkisi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008.
12. Başkale H, Sözer A. Eşinden/partnerinden şiddet gören kadınların şiddet algısı ve mağduriyet nedenler. *TAF Preventive Medicine Bulletin*. 2015;14(6):468-474.
13. Güler N, Tel H, Tuncay F. Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2005;27(2):51-56.
14. Obi SN Ozumba BC. Factor associated with domestic violence in South-East Nigeria. *Journal of Obstetrics and Gynecology*. 2007;27:75-78.
15. Yıldız S, Şenol D. Kadına Yönelik Şiddet Algısı Kadın ve Erkek Bakış Açılıyla. Ankara: Mutlu Çocuklar Demeği Yayınları; 2013.
16. Pehlivan M. Aile içi şiddette kadının mağduriyeti (Sakarya Söğütlü örneği). *International Journal of Social Science*. 2017;58:551-569.

17. Giray H, Keskinoglu P, Sönmez Y. Gebelikte aile içi fiziksel şiddet ve etkileyen etmenler. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2005;14(10):217-220.
18. Altınay A. ve Arat Y. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları; 2007.
19. Karataş B, Derebent E, Yüzer S, Yiğit R, Özcan A. Kırsal Kesim Kökenli Kadınların Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşleri. Erişim linki: <https://docplayer.biz.tr/18947623-Kirsal-kesim-kokenli-kadınların-aile-ici-siddete-iliskin-gorusleri-karatas-b-derebent-e-yuzer-s-yigit-r-ozcan-a.html> Erişim Tarihi: 01.05.02020.
20. Mete B, Pehlivan E, Bektaş D, Tekin Ç, Çakmak E. Malatya kent merkezinde yaşayan yetişkin kadınlarda aile içi şiddet sıklığı ve etkileyen faktörler. *Sted*. 2018;27(5):297-304.
21. Deveci SE, Açık Y, Gülbayrak C, Tokdemir M. Elâzığ il merkezinde 15–49 yaş evli kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumları. *Toplum ve Hekim*. 2005;20(3):229-234.
22. Memiş M. Çalışan kadına yönelik aile içi şiddet. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2010.
23. Açık Y. Kadının Statüsü Konusunda Elâzığ Örneği. Elâzığ: Matsan Ofset; 2005.
24. Akadlı Ergöçmen, B. Üner, S. ve Kurtuluş Yiğit, E. Türkiye’de kadına yönelik şiddet içinde (19-24), T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık; 2009.
25. Yıldız E, Bal Ö, Binbir S. Kadına şiddetin adı: Mor halkalar. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2015;8(1):139-161.
26. Akalın A, Arıkan Ç. 15-49 Yaş grubu kadınlarda aile içi şiddet sıklığı ve şiddetin depresyona etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi GÜSB*. 2017; 6(2):1-10.
27. Turhan E, Güraksın A, İnandı T. “Erzurum’da kadına yönelik aile içi şiddet”, *Sağlık ve Toplum*. 2006;16(3):24- 30.
28. Umoh, AV, Abah, G.M, Ugege, WE, Inyangetoh, EC. Prevalence and attitude of women to spousal physical abuse in pregnancy in a niger delta community of Nigeria. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 2012;11(6):731-736.
29. Alper Z, Ergin N, Selimoğlu K, Bilgel N. Domestic violence: A study among a group of Turkish women. *Eur J Gen Pract*. 2005;11(2):48-54.
30. Balcı YG, Ayrancı U. Physical violence against women, evaluation of women assaulted by spouses. *Journal of Clinical Forensic Medicine*. 2005;12:258-263.
31. Kocacık F, Kutlar A, Erselcan F. Domestic violence against women: A field study in Turkey. *The Social Science Journal*. 2007;44:698-720.
32. Bahadır Yılmaz E. Şiddete maruz kalan kadınlara uygulanan güçlendirme programının kendilik değerini artırmaya ve stresle baş etme biçimlerine etkisi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Programı, Doktora Tezi, Ankara, 2015.